

Załącznik Nr 1

do Zarządzenia Nr 21/2024

Wójta Gminy Wąpielsk

z dnia 08 maja 2024

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE
WĄPIELSK
NA LATA 2024 – 2028

Opracował: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku

„Przeciwdziałanie przemocy domowej na wszystkich jej płaszczyznach i w różnym zakresie jest powinnością wielu podmiotów, począwszy od organów władzy publicznej, przez wyspecjalizowane instytucje i organizacje utworzone w celu jej zwalczania, na indywidualnych obywatelach kończąc.

Niezależnie od woli współpracy między instytucjami czy osobami prywatnymi, warunkiem koniecznym skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej jest przyjęcie odpowiednich regulacji prawnych, a także efektywna polityka karna i społeczna, które będą stanowić podstawę działania zarówno tych, na których ciąży prawny obowiązek, jak i tych, którzy realizując społeczny obowiązek, pragną nieść pomoc i wsparcie osobom krzywdzonym.”

Z uzasadnienia projektu zmian ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej - 2023r.

Wprowadzenie

Zapobieganie przemocy wymaga opracowania i realizowania szerokiego programu, który przyczyni się do poprawy poczucia bezpieczeństwa osób doznających lub zagrożonych przemocą domową. Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy, zarówno w świadomości osób doznających przemocy, stosujących przemoc, będących świadkami przemocy, jak również przedstawicieli służb powołanych do niesienia pomocy w tym obszarze.

Niniejszy program ma stanowić strategiczny plan działań przeciwdziałających zjawisku przemocy i ma być realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do udzielania pomocy i wsparcia na rzecz zapobiegania zjawisku i zwalczania przemocy domowej. Zakłada się, że jego realizacja usprawni lokalny system przeciwdziałania przemocy i ograniczy zjawisko jej występowania.

Założenia ramowe

W 2023 r. uchwalono zmiany do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do porządku prawnego wiele rozwiązań, których celem jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 lipca 2005 r. nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w celu tworzenia warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym.

Program zakłada kontynuację działań mających na celu ochronę i pomoc osób doznających przemocy domowej, podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej, podnoszenie jakości profesjonalizmu służb zajmujących się pomocą i wsparciem oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W programie przedstawiono charakterystykę przemocy domowej. Omówiona została diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wąpielsk. W dalszej kolejności przedstawione zostały cele programu i obszary działania. Wskazane zostały źródła finansowania działań oraz warunki monitoringu, ewaluacji programu i sprawozdawczość.

Charakterystyka przemocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną,

psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa jest:

- intencjonalna – jest zamierzonym działaniem, którego celem jest podporządkowanie osoby, wobec której stosuje się przemoc,
- wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając obronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste,
- powoduje cierpienie i ból,
- ogranicza możliwości i narusza prywatność.

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępní, zstępní, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępní i zstępní oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępní, zstępní i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępní, zstępní, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępní, zstępní, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępní, zstępní, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

- małoletni
 - wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Doświadczanie przemocy domowej jest wyjątkowo trudną sytuacją – osoby bliskie, które zamiast być źródłem miłości i oparcia stanowią realne zagrożenie dla zdrowia i życia.

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawić się na każdym etapie związku. Jej istotą jest uzyskanie kontroli i władzy. Osoba stosująca przemoc dąży do zbudowania przewagi sił i do władzy – po to, aby pozbawić osobę doświadczającą przemocy możliwości samostanowienia i obrony swoich praw.

Cykl przemocy

Przemoc domowa powtarza się i nasila wraz z upływem czasu. Związku, w których istnieje przemoc, przechodzą zazwyczaj przez trzy fazy tzw. cyklu przemocy:

- **faza narastającego napięcia:** wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, najczęściej są to błahostki, drobne nieporozumienia, które wzmagają napięcie. Osoba doznająca przemocy podejmuje próby rozładowania napięcia, uspokojenia partnera poprzez spełnianie jego żądań i oczekiwań – to błędne przekonanie, że w ten sposób można uniknąć przemocy.
- **faza ostrej (gwałtownej) przemocy:** następuje wybuch agresji słownej i fizycznej; dochodzi do gorącej przemocy; sprawca zmienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Zdrowie i życie osoby doznającej przemocy może być zagrożone. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji – osoby doznające przemocy w obawie i poczuciu zagrożenia decydują się wezwać pomoc, zwracają się o wsparcie do bliskich; mogą potrzebować pomocy medycznej.
- **faza miodowego miesiąca:** to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła. Pozwala wierzyć, że teraz będzie inaczej i to się więcej nie powtórzy; utrudnia podjęcie decyzji o szukaniu pomocy. Osoba stosująca przemoc nie jest w stanie jednak długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się od nowa.

Fazy cyklu powtarzają się: napięcie, akt przemocy, okres miodowego miesiąca. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza i dotkliwsza. Osoba stosująca przemoc nie przeprosza już tak gorliwie jak na początku, a fazy pojednania trwają krócej.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność osób doznających przemocy, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między osobą stosującą przemoc i osobę jej doświadczającą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w życiu osób doświadczających przemocy.

Rodzaje przemocy

Przemoc domowa może przybierać różną postać. Każdy z rodzajów przemocy może przybierać różne formy. Osoby doznające przemocy domowej rzadko doznają tylko jednego jej rodzaju.

Przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. klapsy, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp.

Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna.

Przemoc psychiczna – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, np. wyśmiewanie, zastraszanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, ubliżanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, itp. Przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej.

Przemoc seksualna – to zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli, jak również na kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma lub ma obawy dotyczące danego zachowania seksualnego np. nieakceptowane pieszczoty i praktyki seksualne, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, gwałt, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, uszkodzenia genitaliów, piersi, zmuszanie do oglądania filmów i zdjęć pornograficznych, itp. Przemoc seksualna występuje wraz z przemocą fizyczną i psychiczną.

Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, uniemożliwienie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, niszczenie przedmiotów, itp.

Cyberprzemoc – to zachowania wykorzystujące środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania, np. obraźliwe i krzywdzące wiadomości sms, e-maile, rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś

wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi są głównie: czaty, komunikatory, strony internetowe, poczta elektroniczna, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy sms i mms.

Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym. Destrukcyjna siła przemocy niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Przemoc posiada ogromną moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat zewnętrzny – niezwalczana przybiera na sile i eskaluje.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy domowej realizowane są m.in. poprzez procedurę Niebieskich Kart, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, w oparciu o zasady określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne, zawarte w procedurze "Niebieskie Karty" (dalej także "NK"), nie wymagają zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie NK. Wprowadzono zasadę realizacji NK, według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury "Niebieskie Karty" napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury "Niebieskie Karty" nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze "Niebieskie Karty" przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 2890) poszerza katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który będzie obejmował:

- 1) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- 2) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- 3) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta doznającą przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.
- 4) wszystkie wskazane wyżej zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą mogły być wydane przez: Policję lub Żandarmerię Wojskową, sąd – w postanowieniu o udzielenie zabezpieczenia lub w postanowieniu o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa. Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane. Zakazy tracą także moc, w przypadku gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):
- 5) podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- 6) w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę dotkniętą przemocą domową lub
 - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecku udziela się wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Wąpielsk

Przemoc domowa jest trudnym do zdiagnozowania problemem z uwagi na jego złożoność i wieloaspektowość. Przemoc domowa to temat, o którym trudno się rozmawia, a jeszcze trudniej

bada. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana jako sprawa wstydliva, drażliwa, ukrywana w czterech ścianach domu, czy mieszkania. Zdaniem wielu specjalistów to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą domową wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce.

Zjawisko przemocy domowej i jego skala w gminie Wąpielsk została określona na podstawie danych statystycznych pochodzących ze sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w Wąpielsku.

Realizacja procedury Niebieskich Kart w latach 2021-2023

W okresie od stycznia 2021r. do grudnia 2023r. na terenie Gminy wszczęto łącznie 11 procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 1. Liczba procedur Niebieskich Kart wszczętych na terenie gminy Wąpielsk w latach 2021-2023

	2021	2022	2023	Łącznie
Liczba wszczętych procedur	5	5	1	11

We wszystkich przypadkach osobami stosującymi przemoc byli mężczyźni.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa warunki wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”:

- gdy uprawnieni ustawą przedstawiciele służb inicjują procedurę, tj. pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, funkcjonariusz Policji, pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystent rodziny, nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domowa małoletniego, lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagog psycholog, terapeuta – przedstawiciele pomocy społecznej, Policji, oświaty, służby zdrowia, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych,
- gdy wpływa zgłoszenie i grupa diagnostyczno-pomocowa, po zdiagnozowaniu i ocenie sytuacji, podejmuje decyzję o wszczęciu procedury, bądź odstąpieniu od dalszych działań. Procedura Niebieskich Kart okresie od stycznia 2021r. do grudnia 2023r. objęła łącznie liczbę 34 członków rodzin, w których doszło do użycia przemocy.

W 2023 roku na terenie gminy Wąpielsk została przeprowadzona diagnoza dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie. Badaniu zostali poddani dorośli mieszkańcy gminy Wąpielsk.

Na podstawie wykonanej diagnozy można stwierdzić, iż w Gminie Wąpielsk konieczna jest realizacja następujących działań, tj.:

1. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Gminy Wąpielsk, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemu przemocy domowej zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji.
3. Należy prowadzić działania edukacyjne, których celem jest upowszechnianie wiedzy odnośnie problemu przemocy domowej, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.
4. Rekomenduje się zwracanie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.
5. Rekomenduje się kampanie społeczne zachęcające do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia w celu usprawnienia procedury "Niebieskiej Karty".
6. Rekomenduje się przeprowadzanie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą domową a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy domowej.
7. Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, działania edukacyjne zwiększające świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych.
8. Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury "Niebieskiej Karty" w szkole.

Skala problemu przemocy domowej.

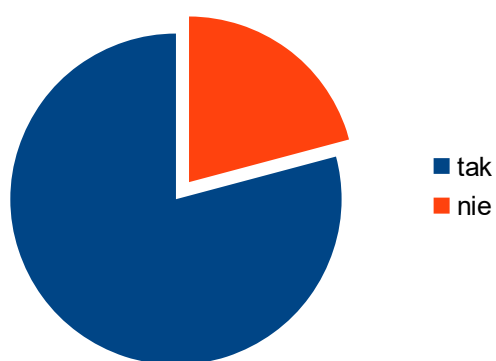
Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku oraz funkcjonujący w jego ramach Zespół Interdyscyplinarny. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują z różnymi instytucjami i służbami.

W Gminie Wąpielsk bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Rypinie
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąpielsku
- 4) Prokuratura Rejonowa w Rypinie
- 5) Placówki oświatowe
- 6) Ośrodki zdrowia: NZOZ Wąpielsk
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie
- 8) Sąd Rejonowy w Rypinie - kuratorzy zawodowi i społeczni,

Poniżej przedstawiamy w formie wykresów wyniki przeprowadzonych badań ankietowych:

Wykres 1. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy domowej?

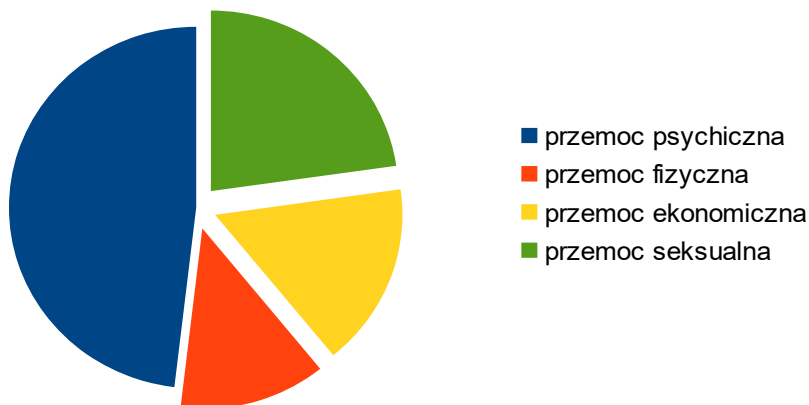
Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 2. Czy słyszała Pani/ Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

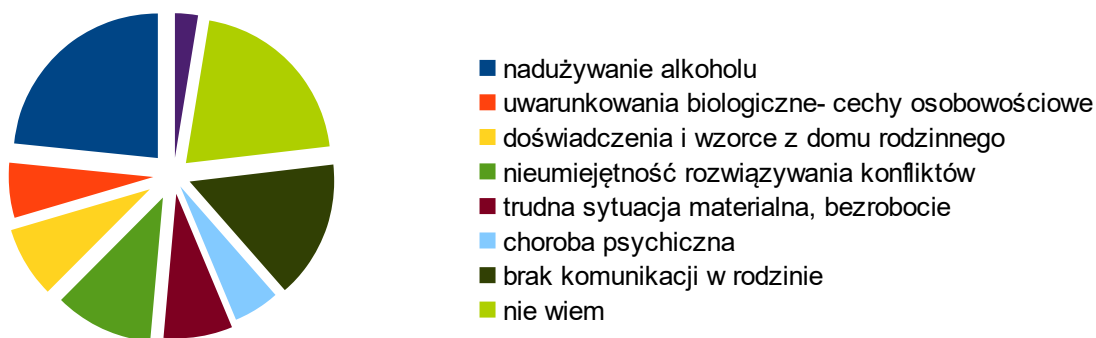
Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 3. Jakie rodzaje przemocy domowej wiedzy występują najczęściej?

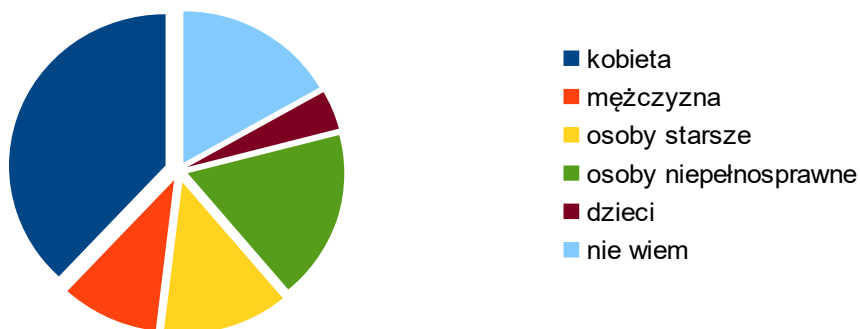
Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 4. Najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

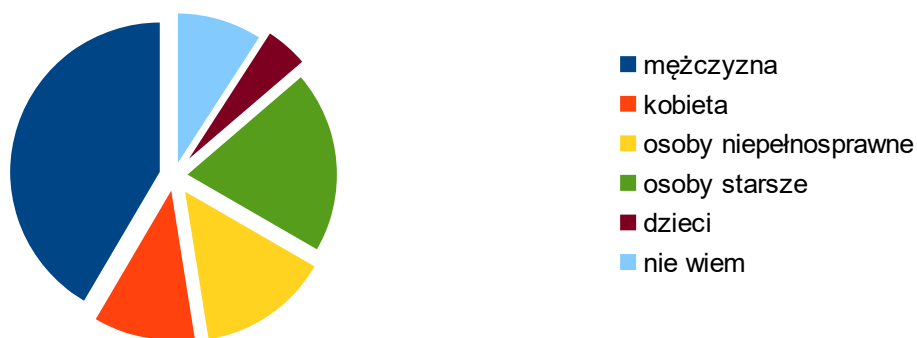
Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 5. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 6. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemami przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 8. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy domowej jest wystarczająca?

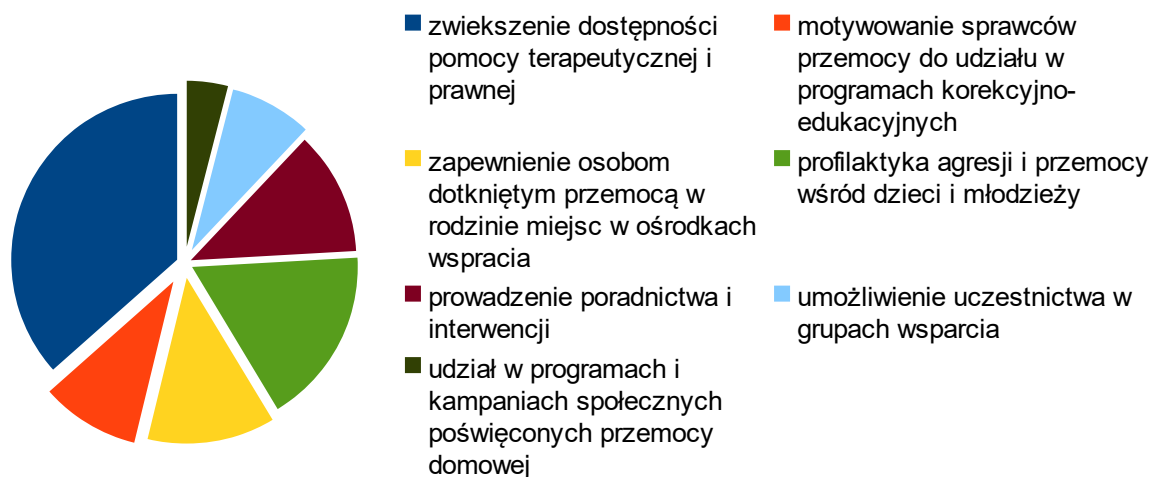
Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 9. Czy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające ?

Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 10. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowane przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych danych wynika, że:

- ✓ 75% badanych zna rodziny, w których stosowana jest przemoc,
- ✓ 75% respondentów osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie,

- ✓ jako najczęściej podawany powód stosowania przemocy zostało wskazane nadużywanie alkoholu,
- ✓ blisko 40% badanych mieszkańców Gminy uważa, iż sprawcą stosowania przemocy jest mężczyzna,
- ✓ blisko 40% badanych mieszkańców Gminy uważa, iż ofiarą stosowania przemocy domowej jest kobieta,
- ✓ blisko 40% badanych mieszkańców Gminy uważa, iż oferta pomocy skierowana do ofiar przemocy domowej jest wystarczająca,
- ✓ blisko 50% badanych mieszkańców Gminy uważa, iż oferta pomocy skierowana do sprawców przemocy domowej jest wystarczająca,
- ✓ blisko 50% badanych mieszkańców Gminy uważa, iż realizowana oferta pomocy jest wystarczająca.

W przeprowadzonym badaniu rysuje się obraz społeczności dobrze poinformowanej, jeżeli chodzi o znajomość definicji przemocy, rodzajów stosowanej przemocy czy znajomość podejmowanych w gminie działań wobec sprawców oraz ofiar przemocy w rodzinie. Jednakże sama deklaracja o znajomości powyższych informacji nie jest równoznaczna z podjęciem działań na rzecz osób doznających przemocy. Często przemoc domowa jest źródłem agresji ujawniającej się w szkole. Poziom agresywności dorastającej młodzieży wzrasta; coraz liczniejsze są również akty przemocy dokonywane przez dzieci i młodzież wobec ich rówieśników. Zachowania te najczęściej są powielaniem zachowań rodziców, którzy uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców postępowania, reagowania, czy wchodzenia w kontakty z innymi ludźmi.

Założenia programu

Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej opracowany został w oparciu o Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 i zgodny jest z jego kierunkami działań oraz odpowiada na potrzeby Gminy Wąpielsk określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy zjawiska.

Podsumowując wyniki badań można przyjąć pewne rekomendacje do określenia kierunków działań profilaktycznych i zaradczych w celu przeciwdziałania przemocy domowej i zwiększania możliwości radzenia sobie z przemocą domową:

- Organizowanie spotkań z mieszkańcami i prowadzenie edukacji informacyjnej w zakresie radzenia sobie z przemocą domową, rozpoznawania mechanizmów, itp.
- Rozpowszechnianie informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom doznającym przemocy i osobom stosującym przemoc.
- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w szkołach wśród kadry pedagogicznej.
- Podejmowanie działań na rzecz lokalnych rodzin w zakresie wzmacniania więzi rodzinnych i kształtowania umiejętności rodzicielskich.
- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w szkołach wśród dzieci i młodzieży, w tym: realizacja programów profilaktycznych, programów wzmacniających kompetencje życiowe i społeczne oraz sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach, programów rozwijających praktyczne umiejętności w zakresie radzenia sobie ze stresem, nauką asertywności, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, rozwojem empatii i poszerzaniem perspektyw, itp.
- Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli

Zakłada się, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2028 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje (w szczególności te lokalne) zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczania przemocy w rodzinie. Realizatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Adresaci programu

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) osób stosujących przemoc domową
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Cele programu i obszary działania

Problem przemocy wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja programu powinna uwzględniać działania w sferach: prewencji, prawa, zdrowia, edukacji, pracy socjalnej.

Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy domowej w gminie Wąpielsk poprzez stworzenie jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób dotkniętych bądź zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Rozwój oferty dla osób i rodzin uwięzanych w przemoc, w tym działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy świadkom przemocy domowej, osobom doznającym przemocy domowej oraz na rzecz osób stosujących przemoc domową.
2. Wdrożenie rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej poprzez podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej.
3. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Rozwijanie i wykorzystywanie zdalnych form przekazu i komunikacji w zakresie dotyczącym realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Rozwój oferty dla osób i rodzin uwięzanych w przemoc, w tym działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy świadkom przemocy domowej, osobom doznającym przemocy domowej oraz na rzecz osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

- zwiększanie dostępności pomocy,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doznającym przemocy domowej,
- pomoc osobom stosującym przemoc domową,
- zwiększanie wiedzy o istniejących formach pomocy,
- podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym lub zagrożonym przemocą domową,
- zapewnianie ochrony dziecku,
- tworzenie warunków umożliwiających zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych osobom doznającym przemocy domowej,
- opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych / wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program.

Wdrożenie rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej poprzez podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej

Kierunki działań:

- podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat przemocy domowej: skutków, przyczyn, mechanizmów, stereotypów,
- zwiększenie wiedzy w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej,
- zmiana postaw i zachowań społecznych wobec osób stosujących przemoc domową,
- zwiększanie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców,
- diagnozowanie zjawiska przemocy

Sposoby realizacji:

- udział w kampaniach ogólnopolskich,
- organizacja lokalnych kampanii przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- organizacja spotkań edukacyjno-informacyjnych,
- edukacja dzieci i młodzieży, edukacja kadry pedagogicznej w zakresie profilaktyki przemocy domowej,
- promowanie pozytywnych postaw wzmacniających rolę rodziny,
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy i informowanie o zakazie stosowania kar cielesnych,
- realizacja warsztatów dla rodziców, w tym szkół dla rodziców,
- dystrybucja plakatów, ulotek, broszur materiałów edukacyjnych,- monitorowanie pomocy udzielanej osobom doświadczającym przemocy domowej.

Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

Kierunki działań:

- zwiększanie wiedzy i wzmacnianie umiejętności pracowników służb,
- wzmacnianie umiejętności praktycznych,
- poprawa sprawności i jakości usług świadczonych w zakresie przemocy w rodzinie,
- rozwijanie współpracy między instytucjami, służbami i podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków ZI oraz GDP.

Rozwijanie i wykorzystywanie zdalnych form przekazu i komunikacji w zakresie dotyczącym realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Kierunki działań:

- organizowanie i podnoszenie umiejętności pracy zdalnej w zakresie komunikacji z kadrami różnych instytucji, jak również z osobami indywidualnymi.

Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że realizowane w ramach Programu działania doprowadzą do zwiększenia jakości i skuteczności pomocy i wsparcia środowisk dotkniętych przemocą domową lub zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy domowej poprzez:

1. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym o możliwościach i dostępnych formach pomocy i wsparcia,
2. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
3. Zapewnienie dostępności do pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc domową,
4. Zapewnienie odpowiedniej jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających pomocy domowej,
5. Podnoszenie kwalifikacji i wzmacnianie kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób doznających i stosujących przemoc domową.

Źródła finansowania Programu

1. Budżet gminy,
2. Środki przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
3. Budżet państwa, środki zewnętrzne.

Monitoring i ewaluacja Programu

Ocena jakości realizowanych w ramach Programu działań będzie odbywała się w oparciu o prowadzony monitoring oraz diagnozę zjawiska dokonana przynajmniej raz w trakcie realizacji Programu.

Monitoring będzie odbywać się w oparciu o wskaźniki działań, które będą corocznie weryfikowane:

1. Liczba lokalnych kampanii społecznych.
2. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych.

4. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”.
5. Liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
6. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa.
7. Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę.
8. Liczba szkoleń z zakresu przemocy domowej.
9. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, spotkaniach dla przedstawicieli służb i podmiotów.
10. Liczba programów edukacyjnych, informacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży.
11. Liczba osób doznających przemocy ubiegających się o przyznanie lokalu mieszkalnego.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku do dnia 31 marca każdego roku przedstawia Wójtowi Gminy Wąpielsk pisemne sprawozdanie z realizacji Programu.